



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

211. Laicus quidam absolvit ab excommunicatione morientem, quæritur,
an absolutio sit valida, ita ut in loco sacro defunctus sepeliendus sit? Et an
hæredes ita absoluti teneantur adire Papam, vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

y no le puede absolver entonces qualquier Sacerdote (que ya pafó el artículo de la muerte) fino solo aquel a quien esta reservada, como consta del derecho, y lo dizen Innocencio, Panormitano, Navarro, y Silvestro. Y estas señales de penitencia que da uno antes de la muerte, basta que se prueven con un testigo, como dize Enrico, Boich, y Astenze, porque

esto no se haze prejuizio a nadie: mas si no va absuelto de la censura, aunque aya dado señales de contrición, no puede ser enterrado en lugar sagrado, como dize el texto citado. [Sic ille, cui adde Moscosum in sum. tract. 16. cap. 7. num. 5.]

2. Non definam tamen hic adnotare ea quæ docet Antonius Fernandez in *instr. sacerd.* p. 6. docum. 6. n. 5. ubi sic ait. [El que murio descomulgado sin Bula, y sin señales de contrición, como no conste que murio en pecado mortal, lo puede el Prelado absolver de la censura para el entierro en la Iglesia. Y aunque

Enriquez lib. 7. cap. 20. lit. 2. diga que se le puede tomar Bula, y absolverle de la censura, no puede ser, porque de vivos no tiene Bula, y la de difuntos no tiene esse privilegio de absolution.] Vide etiam Rodriguez in add. ad Bull. §. 5. num. 53.

Sup. hoc in tom. 4. tr. 3. Ref. 175. §. 1. prop. fin. a vers. Moventor, & in Ref. 176.

RESOL. CCX.

An non solum Clericus, sed etiam laicus possit in articulo mortis a censuris absolvere?

Idem dicendum est de interdictione.

Et si aliquis ita fuit absolutus a laico in articulo mortis, an hæredes debeant postulare absolutionem ab eo, qui potest absolvere, ut detur ei defuncto Ecclesiastico sepultura, & possint fieri communia suffragia pro eo.

Et cursum nota, quod si censura fuit reservata, & aliquis ab illa non fuit absolutus in vita, non potest post mortem a quolibet Sacerdote relaxari, sed solum ab eo, cui reservatur, vel ejus delegato. Ex p. 5. tract. 9. Ref. 7.

§. 1. Negativam sententiam ex Suar, & Vasquez docet novissime Faber de censuris in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. cap. 8. n. 257. & Turrianus de censuris lib. 2. disp. 24. dub. 4. Præpositus in 3. p. 9. 1. de cens. in communi, dub. 14. num. 95. Villalobos tom. 1. tract. 16. diff. 20. num. 18. & Hurtado de excomm. disp. 1. §. diff. 1. num. 3. quia ea potestas nullo jure, nec consuetudine, habito, aut constante concessa invenitur nisi solis Sacerdotibus: & solum eo fine ut à peccatis absolvant, quia absolutio à peccatis est maximè necessaria ad salvationem, non verò absolutio ab excommunicatione, quia excommunicatio ratione sui non impedit salvationem, imò id quod post mortem manet excommunicationis, aufertur potest post ipsam mortem; unde non est contra pietatem Ecclesiæ, quod eam non concedat non Sacerdotibus. Et hanc sententiam docent etiam Doctores, quos adduxi in 3. p. tractat. 4. resol. 133.

2. Sed ibi pro affirmativa sententia aliquos adduxi, quibus nunc addo Ragucium in lucerna Parochorum, tit. de absolut. q. 124. n. 6. Sancium in selectis disp. 14. n. 7. & Ioannem de la Cruz Dominicanum in director. conscient. part. 2. de excomm. dub. 5. concl. 1. ubi sic ait. In articulo mortis vir baptizatus etiam laicus, etsi sit hæreticus & præscissus, absolvit ab excommunicatione. Ita Sylv. verb. absolutio 8. & 9. Angel. verb. absolutio 1. Ledesma cap. 8. de excomm. dub. 4. contra Soto d. 18. q. 4. tr. 1. Ref. 4. art. 4. & Covar. in cap. alma mater 1. p. §. 11. n. 9. & contra alios ab eo citatos. Sed patet, nam vir baptizatus est capax jurisdictionis necessariæ pro absolvendo ab excommunicatione, ergo piè credendum est, ut ait Armilla ver. Absolutio, Ecclesiæ concedere illam tunc, sicut in simili casu concedit omnibus Sacerdotibus absolvere ab omnibus peccatis, quia sunt capaces

illius. Omnes item concedunt Clerico primæ Tonsuræ posse tunc absolvere ab excommunicatione. Ergo idem dicendum de viro solum baptizato, cum stando in jure divino, uterq; sit incapax talis jurisdictionis.

3. Notandum est tamen hic quod stando in prima opinione, si aliquis in articulo mortis absolutus fuit à laico, debent hæredes postulare absolutionem ab eo, qui potest absolvere, ut detur illi defuncto Ecclesiastico sepultura, & possint fieri communia suffragia pro eo. Ita ex Valsq. Turrian. loco cit.

4. Nota etiam hic quod Præpositus ubi supra, n. 97. tenet, quod probabile est omnem Clericum posse absolvere à censura saltem excommunicationis, & interdicti personalis in mortis articulo: de excommunicatione indicatur §. præterea, cit. ubi habetur in mortis articulo posse etiam specialiter excommunicatum absolvi ab alio, quam ab eo, qui excommunicavit, vel Superiore, ubi per alium videtur intelligi is, cui potest committi jurisdictio Ecclesiastica.

5. Dices, talis absolutio nec magnope utilis est, nec necessaria, quia excommunicatus, qui dedit signa doloris, poterit post mortem absolvi. Respond. negando priorem partem, licet enim deficiente Sacerdote non sit utilis ad consequendum beneficium absolutionis sacramentalis, potest tamen esse utilis, ut ameni præbeatur viaticum, item ut publice pro eo oratur, ut donetur sacra sepultura, quod non potest fieri à quovis post mortem, si censura esset reservata: nam quando aliquis non fuit in vita absolutus, si censura sit reservata, non potest post mortem à quolibet Sacerdote relaxari, sed solum ab eo, cui reservatur, vel ejus delegato.

RESOL. CCXI.

Si laicus quidam absolvit ab excommunicatione mortuum, queritur, an absolutio sit valida, ita ut in loco sacro defunctus sepeliendus sit.

Et an hæredes ita absoluti teneantur adire Papam, vel excommunicantem pro absolutione, vel possint sepelire defunctum in loco sacro, & pro eo facere Missas celebrare.

Et an laicus in prædicto casu, & mortis articulo possit moribundo concedere Indulgentiam Bullæ Craciæ, Ex part. 3. tract. 4. Refol. 132. alias 133.

§. 1. Negativè respondent communiter, quia ad absolvendum aliquem ab excommunicatione non requiritur jurisdictio Ecclesiastica, quam laicus non habet, Ergo, &c. Et ita docent Villalobos in summa, tom. 1. tract. 16. diff. 20. num. 14. Layman in Theol. mor. lib. 1. tract. 5. cap. 6. num. 2. Coninch de Sacram. disp. 14. dub. 16. num. 256. Suarez de cens. disp. 7. sect. 6. num. 6. Sotus in 4. disp. 18. q. 4. art. 4. Covar. in cap. alma mater, part. 1. §. 11. num. 9. Gathas de beneficiis, tom. 2. part. 12. cap. 5. n. 353. & alij.

2. Sed ego cum Avila de cens. p. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 2. probabilem puto contrariam sententiam, quam tuerentur Doctores, quos citat, & sequitur Ioan. Valerius in differentiis utriusque fori, verb. absolutio, differ. 11. m. 2. quibus ego addo Ioann. de la Cruz in direct. part. 2. de excomm. cap. 8. dub. 4. concl. 1. & Ledesma in sum. sem. 1. de excomm. cap. 8. dub. 4. Sancium in selectis. disp. 44. n. 7. Ragucium in lucerna Parochorum, de absolutione, q. 124. aliorum Ledesma part. 4. q. 26. art. 1. Sed audiamus Valerium loco citato n. 3. ubi sic asserit: Effectus prædictæ absolutionis secundum præcitatos DD. maximus est, scilicet, quod hæredes absoluti non tenebuntur adire Papam, Superiorem nec excommunicantem pro absolutione petenda, & poteruntque sepelire defunctum in loco sacro, & pro eo facere Missas celebrare, licet id impugnet Sotus & alij Covar. quorum opinionem in rigore juris veterem duntaxat existimo.

Et ejus absolutione. Ref. CCXII. &c. 121

existimo. Sed non damnamus pium Parochum sequentem contrariam, & juxta eam sepelientem defunctum, & Missam pro eo publice celebrantem, maxime ubi de facili non potest adiri ad iudicem excommunicantem, ut ab eo absolutio impetretur antequam defuncti corpus sepultura tradatur. Itaque prefata absolutio multum proderit quoad predicta. Ita Valer. ubi sup. qui etiam notat, ut nos alibi diximus, laicum in predicto articulo mortis posse moribundo concedere indulgentiam plenariam Bullae Cruciatæ, & citat Navarrum de indulg. notab. 3. n. 3. Sed prima sententia est probabilior, & communis, in qua Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 7. solis Sacerdotibus hanc facultatem concedit.

RESOL. CCXII.

An laicus possit absolvere morientem à censuris?
Et an possit laicus, quando non est Sacerdos applicare moribundo Indulgentiam Bullae Cruciatæ? Ex part. 3. tract. addit. Resol. 12.

Pro hac sententia negantes Doctores adduxi in 3. p. tract. 4. * resol. 133. sed pro affirmativa sententia ibi adduxi etiam plures auctores. Cuidam Casuistæ unius summae viæ est hæc opinio improbabilis, sed immerito. Nam illam cum Avila loco citato in dicta resol. probabilem esse cenfeo, & præter DD. citatos absolute tenet hanc sententiam novissimè Philippus de la Cruz in thes. Eccl. tract. 1. §. 12. n. 4. ubi sic ait. [Notese tambien, que quando el penitente estando la hora de la muerte, no puede confessar algun pecado, aun en general qualquiera sacerdote le puede absolver de las censuras y aulente el sacerdote, esto es no haviendole, qualquiera, aunque sea seglar, lo tengo por comun, Rodriguez dice lo puede hazer de prima tonsura, que en mi opinion todo es uno, esto es que todos tienen igual potencia, como lo digo en el libro que intitulo, Norte de Confesores, y es doctrina de Sylvestro, fray Pedro de Ledesma, fray Ioan. de la Cruz, y otros, losquales dicen, que qualquier fiel bautizado aunque sea lego, y aun herege, puede absolver de las censuras. Dize lo fray Ioan. de la Cruz en dos palabras:] In articulo mortis vir baptizatus etiam laicus, etsi sit hereticus, & præcisus, absolvit ab excommunicatione. [A algunos ha espandado esto, y no se porque, que doctrina es comun; digolo assi, por haverme lo preguntado algunos, a quienes he satisfecho con razones, y autoridad, y assi basta esto acerca desta materia.] Ita ille. Notandum est etiam hic obiter, posse Laicum in articulo mortis, quando non adest sacerdos, applicare moribundo Indulgentias Bullae Cruciatæ. Ita ego alibi, & novissimè Agidius Trullench in Expos. Bullae Cruciatæ, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 19. n. 6. ubi citat Navarrum & Reginaldum.

RESOL. CCXIII.

An si non adest Sacerdos, liceat laico absolvere moribundum à censuris, et non careat Ecclesiastica sepultura?
Et an in tali casu, quando absolutio à Sacerdote obtenta non est, et post mortem proficiat absolutio à laico data, expediat, ut obtineatur nova absolutio ab eo cui excommunicatio erat reservata, si commodè fieri possit: Ex part. 5. tract. 3. Resol. 77.

Pro sententia affirmativa, & negativa plures Doctores adduxi in 3. p. tract. 4. resol. 133. & ibi affirmativam sententiam etiam probabilem esse docui, & docet etiam Layman lib. 1. tr. 5. part. 2. cap. 6. n. 2. ubi negativam sententiam, quam ipse tenet, vocat tantum probabilior, & pro Affirmativa adducit

Tom. V.

Ref. CCXII. &c. 121

glossam, Abbatem, Sylvestrum, & Atmillam, quibus ego addo Philippum de la Cruz in Norte de Confesores, tract. 1. §. 1. ubi sic ait. [No hablo aqui de la absolucion de las censuras, que puede absolver dellas en el articulo de la muerte, no solo el aprobado, ni el simple Sacerdote, pero qualquier fiel bautizado, aunque sea herege, con la comun, como lo dicen Sylvestro, y Covarr. La razon aunque brev es, que el Clerigo de prima tonsura puede absolver de la destomunion, y assi por la misma razon ha de poder qualquier bautizado. Porque estando en derecho divino, ambos son capaces de la tal jurisdiccion, como es cierto, que al de primera tonsura no se le da facultad para absolver al descomulgado por ella que no siendo Orden, no le proviene della. Y assi hemos de conceder lo general, en que pueden absolver en tal caso de las descomuniones todos los fieles, siendo bautizados, aunque son hereges, no obstante, que otros digan lo contrario.] Sic ille. Et post hæc scripta inveni hanc doctrinam docere novissimè Philibertum Marchinum in suis Commentariis de bello divino, seu de peste part. 3. cap. 12. num. 3. & seqq. ubi probat non solum licere se qui hanc sententiam, cum sit probabilis, sed etiam teneri omnes illam sequi, quia cum ista absolutio lata à non Sacerdote vel à laico, non possit nocere, sed valde prodesse morituro ut in loco sacro sepeliri, atque communibus Ecclesiæ suffragiis gaudere possit, charitas Christiana postulat, ut data probabilitate huius sententiæ non illum in tanto periculo & necessitate spiritali deferam absque ullo meo incommodo. Et revera si Ecclesia pro articulo mortis confert jurisdictionem absolventi à censuris & peccatis cuilibet capaci talis jurisdictionis, hoc enim postulat Ecclesiæ benignitas, & favor animarum; sed laicus est capax jurisdictionis absolventi à censuris, si Papa velit eam illi demandare, quod à nemine negatur: ergo coniiciendum est illam eidem demandasse, atque hanc esse piam illius mentem, ut excommunicatus priveretur post mortem communibus Ecclesiæ precibus, suffragiis, atque Missæ sacrificio, cæteras rationes videbis apud ipsum.

2. Sed observandum est cum Trullench in Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5. num. 7. & Sanchez in summa tom. 1. lib. 2. cap. 13. n. 13. quod licet supradicta opinio, nempe laicum deficiente Sacerdote posse absolvere à censuris, sit probabilis, expedit tamen quoties à Sacerdote absolutio obtenta non est, ut post mortem proficiat absoluto, obtineatur nova absolutio ab illo, cui excommunicatio erat reservata, si commodè fieri possit, quia si opinio dicta non sit vera, carebit absolutio valore suo, ac proinde postea non proderunt absoluto Ecclesiæ suffragia.

RESOL. CCXIV.

An sepelientes in Ecclesia excommunicatum absolutum à censuris à laico in articulo mortis peccent, & in penas, & censuram excommunicationis incurram?

Et supponitur sepelientes excommunicatum in maiori excommunicatione, imò & lavantes & vestientes, vel funus ducentes incurere excommunicationem.

Et resolutio supradictæ quæstionis pendet etiam ab illa, an laicus possit absolvere à censuris in articulo mortis, nam Ecclesiæ, & saltem Summus Pontifex hanc facultatem laico, & Clerico non Sacerdoti concedere potest, imò etiam & feminis?

Et docetur, quod Ecclesiastica sepultura deneganda est in casu claro, & manifesto, nam quando dubitatur, an cadaver sepeliendum sit, necne, tunc debet in loco sacro sepeliri: nam in partem favorabilem, & meliorem, inclinandum est. Ex parte 8. tract. 7. & Misc. Resol. 79.

L

§. 1. Sup.